

LAZKAUKO IRAKURLE BATEK

Aipagarri ta txalogarria benetan JAKIN-en erabakia: elkar-izketari buruz alegia. Au danon onerako dala, agiri-agirian dago. Ortarako ordea askotan besteren iritzia ta pentsakera onartu egin bear; ta au danori zail egiten zaigu. Azkenengo zenbakian norbaitek au zion: "Etzaiezuela jaramon geiegirik egin ifloren esanei". (17'garena, 70'garen orrialdea).

Nik ez det esango dana itzez-itze bete bear dezutenik. Baña ondo esaten dana alderdi guzietan onartu bear litzake, naiz ta, len esan detanez, norberaren gogoko ez izan.

Zerbait egin nai bada au bear bearrezkoa dirudit. Ta bestela elkar izketa alper-alperrik dagola esango nuke. Kritika edo epaiketa egitean, ez gabilta besteren lana ondatzeko asmotan, bataren eta bestearen argitasunak onartuz, euskal gazteen izkera jatortzeko ta osatzeko bafio.

H-ri buruz zerbait`

Ontaz asko esan, asko idatzi, ta asko irekurri da aspaldian. Nik ere, "elkar-izketak" bideak irikitzen dizkiten ezkeroz, nere iritzia azaldu nai nuke.

Euskera irakurtzeko zaila danik ezin ukatu. Ainbeste t, x, x, x, tz, z z, z z z... Zenbaiti, ainbeste zirriborroaz begiak lausotuta, etzaie liburua eskuetatik erori. Bafia ortan ez du euskerak errurik. Naspil guziori auzo erriko izkuntzari zor diogu.

Naspil aundiena sartzen diguten letrak, ez dira sortzez euskaldun. Garai batean oso errexa zen euskeraz idatzi ta irakurtzea. Naspil au erdel izkuntzetatik sartu zaigu. Beraz euskera irakurtzeko ta idazteko zaila da benetan. Orain h sartu degu, ta nolaz gaifera!... Aurretik, atzetik, erdian... Adibidez: humorea, Horixe, hamahiru, behinere ta abar. (JAKIN, 16'garen zenbakia),

Onekin euskeraz idatzi ta irakurtzeko era zaildu egiten dala, agiri-agirian dago. Au geiegikeria irizten.

Ibili diteke, nere ustez, esate baterako: lehenago, zaharrago, nahastu, ahaldun ta abar. Au ondo dago. Ez det esan nai beifere ibili bear ez degunik. Orain, orrela euskera, bai idazteko ta bai irakurtzeko zaildu egiten dala, ori aitortu bearrezkoa det.

Arantzazu-ko JAKIN aldizkarian idazle zeraten guztioi, agur.

Lazkaotik

Elkar izketa dala-ta, emen natorkizue bizpairu itz esateko asmoz. Beti izan dut elkar-izket onen

gurari. Gizona ez da bakarka bizitzeko egia, gizarterako baizik. Eta dekigunez, gizarteko auzi, gobera, ta akatsak alkar izketa ta artu emanebidez erabaki, konpondu ta tajutzen ditugu obekien.

Zuen eta gure aldizkari degun JAKIN-en elkar-izketa onartzean, asko poztu naiz; JAKIN-en akats apurrak zuzentzeko egin ditekzen zertxoa orri auetan azaltzea bai da nere naia.

Idazleari ospetsu ta izen aundiko izaterik ez datorkio, itz garbi ta zaillak erabiltzetik; gaiaz gaifera, itz-joskera, idazkeratik baizik.

Mordollo idatzi arren, garbizale-odonor bezin idazle on ta ospetsu izan ditek.

Or daukagu Axular, mordollo idatzi bazun ere, euskal-idazle guztien eredu bikaintzat. Bere "Gerro" irakurtzean, len-orritik azkene-raifo, amaika erdal-itz arki ditzazkegu. Ata-ta-gutziz ere, Axular nork burutu?

Erri-izkuntzan idatzi bear genuke; erria bai da izan ere, euskera-ren benetako mami; jakintz, muin ta aberastasan kabi. Erriak ulertzeko eran idatzi bear litzake, bafian garbiegi edo mordollogi ez; bi muga auen tartean daukagu neurri ta osotasuna.

Euskera edertzearren, idaztean itz-garbiak darabiltzgu sarri, orrela euskera ulerkaitz eta egoskaltzagoa egiten dugularik. Beste batzuetan berriz, guztiak ulertzearren, itzarrotz gelegikeriaz izkuntza trakets, zirtzil eta txirotu dagigu.

Au da JAKIN aldizkarian dakusdan utsa ta errua: mordollogi idaztea, alegia.

JAKIN irakurtzen dedan bakoltzean, oldozkun berdiñak kezkatzen naute, ots, euskal-ikastol edo idazkera berrien bat asma ote dezuten.

Erdal-itzak erruz darabiltzute. Eta sarri gaifera, euskeraz erreze ulertu ditekzen itzen ordez. Esate baterako: "Populoa, pobre, personalidade, gustoki, eskribidore abundanteak, sepulturak, amorio, instante batean", eta abar, erriak aozao darabiltzen euskal-itzen ordez.

Beste gauz batek ere arritzen nau. Erdal-itzak barra-barra, jario-tsu, ugaritsu erabilliaz gaifera, itz-garbiegiak erabiltzen dituzute erderazkoekin tartekaturik.

Zer dala-ta aldaketa au? Zergaitik ez duzute oro mordollo edo oro garbi idazten? Euskeraz diran bezela idatzi bear genituzke, nere iritziz. Eta itz-ulerkaintz xamarrek badira, esan-naia erderaz kako artean ipifi.

Izenak, dasakigun lez, jakintz-idazia dugu JAKIN. Alegiñak egin bear ditugu, jakintza-xedean JAKIN-ek ifoiz galdu ez dezan, eta naiz idazkeraz, eta naiz gaiaz, irakurleontzat beti jakintz-itur-buru izan dedin. Idazkera etzait guztiz mirets-garri. An-or-emenka, ondo jantzi, apaindu, edo orraztu gabeak ez ezik, nolabaiteko ta zer-esan nai ez duten esanguneak ia JAKIN ale bakoltzean ikusten ditut, eta erdaltasunez kutsututakoak ere aski.

Gure izkuntza, geroztik-gerora txiroagotzen dijoakigu. Gaitz onen sustraia, ttipi-ttipitandik ikasketa guziak erderaz egitetik datorkigu. Ikasketak dirala-ta, gaztetaro guztia erdal-giroan murgildurik igarotzean euskaltasuna galduaz, pentsakeraz eta idazkeraz erdaldundu egiten gera.

Gure gurasoak, bai itzaz, bai itz-joskeraz, eta bai esakeraz, gaurko gaztediak baifio askozaz euskera giarragoa, osatuagoa, ta aberatsagoa darabilte. Eta zergatik ori? Ara: Gaurko gaztediak erderaz oldoztu eta oldoztu bezela idazten

dulako. Izkuntz guztiak bezela, euskerak ere ba du izakera berebera, ta izakera au, izkeran eta idazkeran azaldu bear; euskeraz idaztean esanguneak erdal-jantziaz eratzea, bildotsa otso-larruaz jaztea bezin bidegabea baida.

(7'gn. or. dator)

bean emango al zion azken uanean argitasun eragingarri bat gogorturik zeraman urguilluaz damu zedin... Ala biz.

(1) Auxen da jatorrizko ditura-

ren idaztankera. Gero, Eliza-Katolikuatik saiestu zenean, Aita Santuari oldartu ondoren, **Lamennais** idazten asi zen, errikoiago eta lanago baitzerizkion tankera alkartu oni.

(80'gn. or. dator)

ori ulertzen baldin badu adierazi beza mesedez. Okertu ta gero zuzendu gabeko gizonik ez da, ta ga-

ñiera geyenean orrela (okertu ta gero zuzenduaz) egiten da argia. Dialetikak ori dio beñepein.

---

(1) "La educación del hombre de mañana", Margaret Mead, El Correo aldizkarian 61'go ilbeltzekuan, 4-7 orrietan.

(2) Eleizaren adibidea jarri baldin badet ere, ez det esan nai orrelako beste egirik gizon gai uts-uts diranetan ez dirala arkitzen.